



Innst. S. nr. 33

(2006-2007)

Innstilling til Stortinget fra energi- og miljøkomiteen

St.prp. nr. 82 (2005-2006)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om tiltak for å begrense elektrisitetsbruken i husholdninger

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Det vises i proposisjonen til Regjeringens satsing på omlegging av energibruk og energiproduksjon, og at dette er en langsiktig satsing som reguleres gjennom en avtale mellom Olje- og energidepartementet og Enova.

Regjeringen foreslår i proposisjonen å forsterke aktiviteten rettet mot å redusere elektrisitetsbruken i husholdninger og næringsliv. Det foreslås å innføre en tilskuddsordning for pelletskaminer, varmpumper unntatt luft-til-luft varmpumper, og styringssystemer for strømsparing, innenfor en ramme på 46 mill. kroner. Enova skal forvalte tilskuddsordningen, og det vil bli fastsatt nærmere kriterier.

For å gjøre husholdninger og næringsliv bedre i stand til å ta bevisste energivalg vil Regjeringen styrke Enovas planlagte informasjonsvirksomhet, og det foreslås å bevilge 5 mill. kroner til dette informasjonsarbeidet under kap. 1825, post 21 Spesielle driftsutgifter. Det foreslås videre å bevilge 46 mill. kroner under kap. 1825, ny post 70 Tilskudd til elektrisitetsparing i husholdninger.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Asmund Kristoffersen, Eva M. Nielsen, Tore Nordtun, Torny Pedersen, Karin Yrvin og Terje Aasland, fra Sosialistisk Venstreparti, Heidi Sørensen, fra Kristelig Folkeparti, Line Henriette Holten Hjemdal, fra Senterpartiet, Ola Borten Moe, og fra Venstre, lederen Gunnar Kvasheim, merker seg at

Regjeringen foreslår en tilskuddsordning for å redusere elektrisitetsbruken til oppvarming i husholdningene. Det er en målsetting å stimulere til en mer miljøvennlig og et mer variert energisystem i Norge. Ordningen vil kunne bidra til at modne teknologier som i dag ikke er utbredt på markedet, blir mer tilgjengelig for husholdningene.

Flertallet vil understreke at det var fornuftig at ordningen ble lansert i forkant av fyringssesongen, og at det er foreslått ekstra midler over inneværende års budsjett. Støtteordningen er et tiltak for å redusere elektrisitetsbruken til oppvarming i husholdningene, og som ble varslet 11. juni 2006 i forbindelse med planene for opprettelsen av et fond på 20 mrd. kroner til energi-omlegging.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at Regjeringen har varslet en tilleggsbevilgning på 25 mill. kroner (jf. brev til komiteen fra olje- og energidepartementet v/statsråden av 1. november 2006), og dette flertallet slutter seg til dette.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Torbjørn Andersen, Tord Lien og Ketil Solvik-Olsen, og fra Høyre, Børge Brende og Ivar Kristiansen, ser med uro på at en meget anstrengt kraftsituasjon kan inntreffe vinteren 2006/2007 i Norge.

Disse medlemmer retter av disse grunner kritikk mot Regjeringen for ikke å ta forsyningssikkerheten for den kommende vinter mer på alvor. På tross av vedvarende lav magasinffylling denne høsten har Regjeringen ikke fremmet noen forslag av betydning for å møte de sannsynlige utfordringene.

Disse medlemmer finner det meget underlig at Regjeringen, på bakgrunn av den forventede anstrengte kraftsituasjonen til vinteren, velger å avgrense satsingen på å begrense elektrisitetsbruken i husholdningene til kun å omfatte oppvarmingstekno-

logier som har svært begrenset utbredelse i markedet, og som følgelig har marginal effekt på forbruket av elektrisk energi.

Disse medlemmer anser det som riktig å satse på å redusere forbruket av strøm til oppvarming i Norge. Å stimulere til økt bruk av biobrensel og alternative energikilder til oppvarming i Norge som erstatning for strøm, er energipolitisk fornuftig.

Disse medlemmer vil understreke at satsingen på alternative energikilder må skje på en kostnadseffektiv måte, slik at vi unngår å stimulere til feilinvesteringer i mange husholdninger.

Disse medlemmer viser til at Norge i dag bare nyttiggjør seg rundt 13 TWh bioenergi, mens Sverige og Finland respektivt nyttiggjør seg godt over 100 TWh.

Disse medlemmer finner det merkelig at Regjeringen velger å satse på energitiltak som bare de færreste vil velge å investere i.

Disse medlemmer mener at de foreslåtte tiltak for å begrense elektrisitetsbruken i husholdninger er helt utilstrekkelige når det gjelder å avhjelpe denne situasjonen. Det som behøves, er *økt* kraftproduksjon. Disse medlemmer har derfor med bekymring merket seg at Regjeringen siden den tiltrådte ikke har vist den nødvendige handlekraft for å dekke behovet for økt kraftproduksjon, og at Regjeringens politikk på flere områder heller har gått i motsatt retning og stanset ny kraftproduksjon.

Disse medlemmer viser her til at Regjeringen i februar 2006 brøt forhandlingene med Sverige om et felles norsk/svensk grønt sertifikatmarked som ville ha gitt betydelige incitamentener til investeringer i kraftproduksjon fra nye fornybare energikilder - slik som vannkraft, vindkraft og bioenergi. Som følge av dette har en rekke prosjekter innen småkraft og vindkraft blitt utsatt på ubestemt tid. Regjeringens eget forslag, som ble presentert i forbindelse med statsbudsjettet for 2007, er en langt dårligere ordning for utbyggerne enn grønne sertifikater, og som gir norsk vindkraft langt dårligere rammebetingelser enn for eksempel i Sverige.

Disse medlemmer viser videre til at Regjeringen har skapt uklarhet om rammebetingelsene for investeringer i gasskraftverk ved å kreve særnorske og svært dyre rensekra, uten å garantere at staten vil dekke merkostnadene knyttet til slike rensekra. Disse medlemmer viser til at miljøvernministeren har avslått å gi utslippstillatelse til Statoils planlagte gasskraftverk på Tjeldbergodden, til tross for at gasskraftverket allerede var gitt konsesjon fra Norges Vassdrags- og energidirektorat (NVE). Dette gasskraftverket ville ha vært det mest effektive tiltaket for å unngå en kraftkrise i Midt-Norge.

Disse medlemmer har videre merket seg Regjeringens skeptiske holdning til ny vannkraftutbygging, og at Regjeringen i Soria Moria-erklæringen har varslet at den vil verne Vefsna-vassdraget mot kraftutbygging. En utbygging av Vefsna-vassdraget, slik det er presentert i Statkraft og Helgelandkrafts prosjekt "Muligheter Helgeland", ville ha gitt om lag 1,5 TWh ny miljøvennlig kraftproduksjon.

Disse medlemmer har merket seg at når Regjeringen foreslår tiltak rettet mot strømsparing i hushold-

ningene, så har den kun foreslått støtte til de dyreste investeringene, slik som de dyreste varmpumpene og pellets-kaminer. Rimeligere tiltak, slik som luft-til-luft varmpumper og vedovner, vil ikke få støtte. Selv etter Regjeringens støtte til dyre varmpumper og pellets-ovner vil dette være investeringer til flere titusener av kroner, som bare husholdningene med best økonomi vil ha råd til. Disse medlemmer har derfor merket seg at Regjeringen igjen gir mest til dem som har mest fra før. Husholdninger med dårlig råd, og som kan få problemer med å betale strømregningen til vinteren, vil ikke ha råd til å benytte seg av Regjeringens støtteordning.

Disse medlemmer viser videre til at forskjellsbehandlingen mellom tiltak som får støtte, slik som pelletsovner, og tiltak som ikke får støtte, slik som vedovner, kan være i strid med statsstøtteregulverket i EØS-avtalen. Disse medlemmer har merket seg at Varmeproducentenes Forening i den forbindelse har besluttet å klage tilskudsordningen inn for EØS-avtalens overvåkingsorgan ESA.

Disse medlemmer viser til at også regjeringen Bondevik II vinteren 2003 foreslo støttetiltak til redusert energibruk i husholdningene. Disse medlemmer har merket seg at Senterpartiet den gang, i motsetning til nå, mente at vedovner burde inkluderes i støtteordningen. Disse medlemmer viser her til Innst. S. nr. 133 (2002-2003) der Senterpartiet mente følgende:

"Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet viser til at proposisjonen legger opp til at husholdningene kan få støtte til for eksempel varmpumper, pellets-kaminer, eller styringssystemer som bidrar til å begrense elbruken. Disse medlemmer viser til at en moderne vedovn er langt rimeligere i innkjøp enn pellets-kaminer. En rent brennende vedovn kan fås fra 5 000 kroner, mens pellets-kaminer koster fra 15 000 kroner og oppover. Mange i Norge har dessuten tilgang til gratis ved. Videre er en vedovn langt mer driftssikker enn en pellets-kamin. Den har også langt mindre utslipp innendørs.

Komiteens medlem fra Senterpartiet ber derfor om at også nye miljøvennlige vedovner innlemmes i den foreslåtte støtteordningen, i tillegg til de formåla som framgår av proposisjonen."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre foreslår følgende:

"Stortinget ber Regjeringen utforme en støtteordning som inkluderer rentbrennende vedovner og luft-til-luft varmpumper i en midlertidig støtteordning for å oppnå økt strømsparing i norske husholdninger. Ordningen evalueres fortløpende og minst én gang årlig i forbindelse med statsbudsjettet."

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener det er positivt at Regjeringen har valgt å foreslå 46 mill. kroner til støtte til husholdningene til tiltak for å redusere bruken av elektrisitet til oppvarming. Disse medlemmer vil understreke at vi i Norge for ensidig benytter elektrisitet til oppvarming. Disse medlemmer vil vise

til Innst. S. nr. 133 (2002-2003) hvor regjeringen Bondevik II bevilget 70 mill. kroner til støtte til husholdningene og informasjonstiltak overfor forbrukerne.

Disse medlemmer er kjent med at det er varslet tilleggsbevilgninger til formålet, men vil påpeke at Regjeringens bevilgning ikke i tilstrekkelig grad bidrar til en omlegging av energibruken. Disse medlemmer mener det er uheldig at Regjeringen kun foreslår å støtte tiltak med høye engangsutgifter, slik som pelletskaminer og de dyreste varmpumpene. Disse medlemmer mener at rimeligere løsninger slik som rentbrennende vedovner og luft-til-luft varmpumper burde vært inkludert i ordningen. En utvidet ordning ville gitt større effekt til omlegging av energibruken, og flere ville hatt økonomisk mulighet til å benytte seg av den. Disse medlemmer mener det er bra og viktig at det legges opp til en informasjonskampanje om strømsparing.

Disse medlemmer mener at tilskuddsordningen bør ha et lengre tidsperspektiv enn kommende fyrings sesong, for å få den effekt Regjeringen er ute etter. Ordningen bør derfor gjelde frem til 2010 med evaluering underveis. Med en slik utvidelse av innhold og lengde i tilskuddordningen må også bevilgningene økes for å gjøre ordningen reell for forbrukerne.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet anser Regjeringens forslag i St.prp. nr. 82 (2005-2006) Tiltak for å begrense elektrisitetsbruken i husholdninger, som svært puslete og lite målrettet, bl.a. fordi man velger å utelate støtte til luft-til-luft varmpumper og moderne rentbrennende vedovner. Dette fordi det er økt bruk av disse to varmekildene som ville monne mest for å oppnå sparing av strøm til oppvarming i husholdningene. Samtidig bør teknologinøytralitet etterstrebes i arbeidet med å stimulere til økt energiproduksjon.

Disse medlemmer registrerer at Regjeringen mener støtteordningen skal bidra til at marginale og modne teknologier skal få større tilgjengelighet. Disse medlemmer mener at et slikt argument ville vært gyldig dersom man inkluderte små gassbrennere, solcellepanel og termisk solvarme til eget bruk. På denne måten ville den enkelte husholdning i større grad kunne ta i bruk teknologier tilpasset eget behov, fremfor at utvalget ble smalt og kostbart. Støtte til luft-til-luft varmpumper og rentbrennende vedovner ville sikret at støtteordningen ville gitt et betydelig energibidrag samlet sett, som kunne påvirket kraftbalansen generelt, så vel som strømforbruket i en rekke husholdninger.

Disse medlemmer har merket seg at Varmeproducentenes forening den 18. oktober 2006 klaget Regjeringens foreslåtte tilskuddsordning inn for EØS-avtalens overvåkningsorgan ESA som ulovlig statsstøtte - nettopp fordi sammenliknbar teknologi som rentbrennende vedovner er utelatt i støtteordningen.

Disse medlemmer viser til at vedovner utgjør rundt halvparten av all bruk av bioenergi i Norge. Årlig selges rundt 70-80 000 vedovner, og et tilskudd ville anslagsvis øke salget ytterligere med rundt 40 000 vedovner. Rundt 80 prosent av norske husholdninger har

allerede vedovner, eller kan installere slik ovn. Ved å øke anvendelsen av rentbrennende vedovner kan man få et energibidrag på 10-12 TWh. To av tre vedovner i norske hjem er fremdeles av den gamle typen med langt lavere virkningsgrad enn en ny og moderne ovn. Det burde av disse grunner være et prioritert mål fra myndighetenes side å stimulere til en raskere utskifting av gamle forurensende vedovner med lav virkningsgrad.

Disse medlemmer viser til at det i 2003 ble innført en midlertidig støtteordning for varmpumper. Det ble da solgt 52 000 luft-til-luft varmpumper i Norge.

Luft-til-luft varmpumper er rimelige systemer som de fleste har råd til og som med en tidsbegrenset støtteordning ville bli svært attraktive å investere i for husholdningene. Økt bruk av luft-til-luft varmpumper utgjør et betydelig potensial som oppvarmingskilde i norske husholdninger som raskt bør utnyttes mer optimalt. En vanlig husholdning kan spare inntil 9 000 KWh/år ved hjelp av varmpumpe.

Disse medlemmer er generelt skeptiske til støtteordninger. Men skal støtteordninger først gjøres gjeldende, bør de være mest mulig teknologinøytrale og målrettet.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at forsyningssituasjonen for elektrisk kraft i Norge er alvorlig, både på kort og noe lengre sikt. Den kommende vinteren - 2006/2007 - kan vi stå overfor en strømkriser med mulig rasjonering. Uansett vil husholdninger og bedrifter stå overfor langt høyere strømpriser enn vi har vært vant til her i landet. Bakgrunnen for dagens situasjon er at forbruket gjennom hele 1990-tallet har vokst langt raskere enn nye investeringer i produksjon og overføringskapasitet. Det eneste som kan avhjelpe denne situasjonen, er investeringer i ny kraftproduksjon og overføringskapasitet. Under regjeringen Bondevik II ble det gitt konsesjoner til mer vannkraftutbygging enn det ble gitt på hele 1990-tallet til sammen. Like fullt er situasjonen i dag anstrengt.

Komiteens medlem fra Venstre vil påpeke at regjeringen Bondevik II i forbindelse med Innst. S. nr. 133 (2002-2003) innvilget støtte til kjøp av luft-til-luft varmpumper. Dette medlem ønsker at ordningen i utvidet form skal fortsette til neste år. Dette medlem vil derfor, i forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet for 2007, komme tilbake til tilskuddsordningen for å redusere elektrisitetsbruken til oppvarming i husholdningene.

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre:

Stortinget ber Regjeringen utforme en støtteordning som inkluderer rentbrennende vedovner og luft-til-luft varmpumper i en midlertidig støtteordning for å oppnå økt strømsparing i norske husholdninger. Ordningen evalueres fortløpende og minst én gang årlig i forbindelse med statsbudsjettet.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rå Stortinget til å gjøre slikt

v e d t a k :

I statsbudsjettet for 2006 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter:			
1825	21	Omlegging av energibruk og energiproduksjon Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i> , økes med	<u>5 000 000</u>
		fra kr 14 500 000 til kr 19 500 000	
	70 (ny)	Tilskudd til elektrisitetsparing i husholdninger, <i>kan overføres</i> , bevilges med	<u>46 000 000</u>

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 9. november 2006

Gunnar Kvasheim
leder

Karin Yrvin
ordfører